

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Kancelarii Sejmu RP
przeciwko Redaktorowi Naczelnemu Dziennika "(...)"
o opublikowanie sprostowania,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od Redaktora Naczelnego Dziennika "(...)" na rzecz Kancelarii Sejmu RP kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest

sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany powołał się na potrzebę wykładni przepisu prawa materialnego budzącego poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), które polegają na uznaniu przez sądy obu instancji, że jednostka organizacyjna powołana do wykonywania zadań doradczych i administracyjnych organu konstytucyjnego pozostaje uprawniona do złożenia wniosku o opublikowanie sprostowania materiału prasowego, który nie dotyczy jej działalności i nie czyni z niej zainteresowanego w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa prasowego, przy jednoczesnym braku wykazania istnienia umocowania ustawowego lub pełnomocnictwa do złożenia przez taką jednostkę oświadczenia woli, w formie wniosku o opublikowanie sprostowania, wobec redaktora naczelnego”.

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, potrzeba wykładni przepisów prawa budzących wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oznacza sytuację, w której - w związku z wykładnią przepisu będącego podstawą roszczenia lub regulującego przebieg postępowania - w sprawie występuje kwestia o niejasnym charakterze, będąca źródłem istotnych wątpliwości lub różnic zdań w orzecznictwie, mająca znaczenie dla oceny dochodzonego roszczenia (tak Sąd Najwyższy np. w postanowieniach: z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, nie publ.). Problem sformułowany przez skarżącego na gruncie art. 31 a ust. 1 Prawa prasowego nie ma takich cech, gdyż został objaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, także w realiach niniejszej sprawy, przy okazji rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej od wydanego przez Sąd Apelacyjny wyroku z 2 marca 2017 r.

Artykuł 31 a ust. 1 Prawa prasowego jest podstawą żądania opublikowania bezpłatnie rzeczowego i odnoszącego się do faktów sprostowania nieścisłej lub

nieprawdziwej wiadomości zawartej w materiale prasowym. Przepis identyfikuje uprawnionego do zgłoszenia tego żądania i wskazuje na zainteresowaną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną.

Problem zdolności prawnej podmiotów, w relacjach między którymi dochodzone jest roszczenie o nakazanie opublikowania sprostowania, o którym mowa w art. 31 a ust. 1 Prawa prasowego, został objaśniony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17 (OSNC 2018, nr 3, poz. 27). W uzasadnieniu tej uchwały, dotyczącej zdolności sądowej redaktora naczelnego tytułu prasowego w sprawach o nakazanie opublikowania sprostowania, nie zaś osoby fizycznej pełniącej tę funkcję, Sąd Najwyższy stwierdził, że w przepisach kodeksu postępowania cywilnego oraz innych ustaw ustawodawca przyznaje pewnym strukturom niemającym ogólnej zdolności sądowej kompetencję do występowania z żądaniami lub uczestniczenia w postępowaniu cywilnym, która jest równoznaczna z wyposażeniem w zdolność sądową w określonych sprawach, czyli w szczególną zdolność sądową. Sąd Najwyższy przytoczył liczne przykłady takich regulacji i stwierdził, że zagadnienie dotyczy również organów administracji publicznej, które w myśl art. 6 ust. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r., poz. 2259 ze zm.) reprezentują Skarb Państwa zgodnie z ich właściwością i w zakresie określonym w przepisach odrębnych.

Pogląd, że szczególna zdolność sądowa może wynikać nie tylko z konkretnego przepisu, lecz także z całokształtu regulacji dotyczących określonych stosunków prawnych i ich podmiotów, został wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z 7 kwietnia 2006 r., III CZP 22/06 (OSNC 2007, nr 2, poz. 23). W uchwale tej Sąd Najwyższy wyjaśnił, że regulacje zawarte w art. 31-33 oraz art. 39 Prawa prasowego, dotyczące m.in. sprostowania nieprawdziwej lub nieścisłej informacji, wprowadzają szczególne, nieprzewidziane w art. 24 k.c. środki prawne, mające na celu usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych spowodowanego publikacją prasową zawierającą nieprawdziwe lub nieścisłe wiadomości. Mają one charakter samodzielny wobec środków przewidzianych w art. 24 k.c. Krąg podmiotów uprawnionych do żądania sprostowania jest określony szeroko i poza zainteresowanymi osobami fizycznymi i prawnymi

obejmuje także zainteresowane „inne jednostki organizacyjne”. Określenia tego nie należy utożsamiać z podobnym, użytym w art. 33¹ k.c., który jest przepisem późniejszym i jego treść nie może rzutować na wykładnię art. 31 Prawa prasowego. To, że zakres pojęcia użytego w art. 31 Prawa prasowego jest znacznie szerszy i że „jednostkami organizacyjnymi” w jego rozumieniu są m.in. także „naczelne i centralne organy państwowe”, przesądza art. 32 ust. 8 Prawa prasowego, który wyraźnie o tym stanowi, wyłączając ograniczenia dotyczące objętości tekstu sprostowania, jeżeli sprostowanie pochodzi od tych organów. Należy przyjąć, że zainteresowaną „inną jednostką organizacyjną” w rozumieniu art. 31 Prawa prasowego jest każda jednostka organizacyjna, także taka, która nie posiada osobowości prawnej ani zdolności sądowej i w stosunkach cywilnoprawnych majątkowych reprezentuje Skarb Państwa jako jego statio fisci.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej jest organem władzy ustawodawczej działającym w obszarze prawa publicznego, a nie prywatnego, zaś jego kompetencje i zasady działania określone są przez Konstytucję (art. 95 i n. Konstytucji RP). Organy władzy ustawodawczej nie zostały wyposażone w jakiegokolwiek uprawnienia odnoszące się do majątku Skarbu Państwa. Sejm nie posiada własnego majątku, budżetu ani rachunków bankowych. Państwowymi jednostkami organizacyjnymi są natomiast Kancelarie Sejmu i Senatu. Im został powierzony zarząd majątkiem Skarbu Państwa przeznaczonym na funkcjonowanie władzy ustawodawczej. To Kancelarie posiadają nieodpłatnie w trwałym zarządzie nieruchomości potrzebne na realizację ich zadań statutowych (art. 60 ustawy z 1997 r. o gospodarce nieruchomościami). Szef Kancelarii Sejmu jako organ tej jednostki jest uprawniony do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa w sprawach, w których dochodzone roszczenie wiąże się z gospodarowaniem mieniem tej Kancelarii.

Niniejsza sprawa była już przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego (wyrok z 25 maja 2018 r., I CSK 497/17), który na problem ewentualnego braku zdolności sądowej powoda miał obowiązek zwrócić uwagę z urzędu, niezależnie od zarzutów skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy uznał jednak, że Kancelaria Sejmu posiadała zdolność do wystąpienia z żądaniem sprostowania, a jego treść w zakresie identyfikacji jego autora spełniała wymagania z art. 31 a ust. 4

Prawa prasowego. Tych wątpliwości nie miał także Sąd Apelacyjny uznając, iż o sprostowanie występuje Kancelaria Sejmu a w jej imieniu wnioski o sprostowanie i samo sprostowanie zostały podpisane przez osobę upoważnioną do przygotowania i wnoszenia sprostowań do prasy (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2018 r., I CSK 221/17, nie publ. w odniesieniu do sprostowania, o które wystąpił rzecznik prasowy Naczelnej Izby Lekarskiej).

Skarżący jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał również jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), która wynika ze sprostowania w komparycji wyroku Sądu Okręgowego w W. oznaczenia strony pozwanej, co doprowadziło do merytorycznej zmiany orzeczenia, bowiem „R. F.” oraz „Redaktor Naczelny Dziennika „(...)” to dwa odrębne podmioty, z których każdy posiada zdolność sądową.”

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie orzeczenia oczywiście nieprawidłowego. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi zatem do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, nie publ.).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy

skarżącego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, zwłaszcza, że przyczyny skorygowania oznaczenia zobowiązanego do zaspokojenia żądania powoda wiąże się z objaśnieniem zasad wykładni i stosowania m.in. art. 31 a ust. 1 Prawa prasowego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 8 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 20 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800), orzeczono jak w postanowieniu.

as]

aj